# Asociaţia culturală belgo-română Arthis din Bruxelles[1]. Istoric şi activitate

Carmen BANŢA

Prezenţa emigranţilor români în Bruxelles nu este nici restrânsă, nici nesemnificativă dacă ne raportăm la mărimea ţării şi ţinând cont că după polonezi suntem principala comunitate din fostul „imperiu comunist" întâlnită aici.

În prezent, alături de cele 15 comunităţi existente în Belgia, comunitatea românilor a devenit destul de numeroasă[2].

În Bruxelles întâlnim trei asociaţii culturale nonprofit (Casa culturală belgo-română Arthis[3] (Maison Culturelle Belgo-Roumaine a.s.b.l Arthis), Alianţa belgo-română a.s.b.l (L'Alliance belgo-roumaine a.s.b.l.)[4], Comunitatea românilor din Belgia (La Commmunauté Roumaine de Belgique)[5] care au fost înfiinţate după anul 1989.

Cea mai importantă şi care ne interesează în mod deosebit este asociaţia nonprofit *Casa culturală belgo-română Arthis* (Maison Culturelle Belgo-Roumaine a.s.b.l Arthis) care a fost recunoscută ca organizaţie generală de educaţie permanentă de către Ministerul Culturii al Comunităţii Franceze în cadrul decretului din 8 aprilie 1976.

A fost fondată în 1994 la Lessines (un mic oraş din provincia Hainaut, în Wallonia) de un grup de români şi belgieni. Arthis avea drept scop valorizarea şi integrarea românilor ce trăiesc în Belgia prin propria lor cultură, dar şi prin asimilarea culturii autohtone. Casa de Cultură îşi propunea, totodată, să aibă interferenţe continue cu alte culturi prezente în Belgia, încercând astfel să evite marginalizarea comunităţii româneşti. Cu timpul, conducerea a realizat că această activitate era insuficientă căci, instalată în 1999 la Bruxelles, în plin centru al oraşului, Arthis se confruntă cu o puternică cerere socială venită din valuri succesive de emigranţi romani, dar şi cu o cerere legitimă a diasporei deja existente. În prezent, Arthis are mai multe sedii în Wallonia: la Lessines, la Namur şi la Liège.

Încurajată de susţinerea instituţiilor publice francofone, Arthis şi-a propus ulterior să atingă şi un public neerlandofon. Din 2002, Consiliul de administraţie, precum şi principalii membri activi au creat o nouă asociaţie, care are sediul în acelaşi local ca şi asociaţia francofonă: Arthis – Het Belgisch Roemeens Cultureel Huis este asociaţia nonprofit neerlandofonă, recunoscută, de altfel, de Comunitatea Flamandă din

---

[1] Această lucrare conţine câteva idei şi concluzii în urma unei cercetări de teren întreprinsă timp de 6 luni în Belgia. Este parte a unui studiu intitulat *Emigranţii români din Bruxelles. Forme de organizare socială, ideologică şi religioasă*.

[2] Conform datelor Oficiului pentru Străini (4.10.2007), sunt înregistraţi, dintr-un total de 1.031.780 de emigranţi, 15.064 români iar 57 de persoane au fost declarate şi recunoscute refugiate politic. Din surse neoficiale însă, confirmate de către Ambasadă, se preconizează că ar fi peste 40.000 români care locuiesc în Belgia.

[3] Adresa-33 rue de Flandre, 1000 Bruxelles; www.arthis.org.

[4] Adresa-221 Avenue Brug,mann, B1050- Bruxelles, www.abero.org.

[5] Rue de Chats, 69 Kattestraat, 1082, Bruxelles, www.c-r-b.org.

BDD-V2499 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:05 UTC)

Belgia. A fost deci surprinzător că această nouă asociație neerlandofonă a obținut în decembrie 2002, din partea Ministerului Culturii din Regiunea Bruxelles, premiul pentru cea mai buna asociație socio-culturală din Bruxelles.

Pe scurt, Arthis – La Maison Culturelle Belgo-Roumaine şi Het Belgisch Roemeens Cultureel Huis îşi propun să-şi canalizeze valorile socioculturale şi artistice către o mai bună integrare şi valorizare a românilor din Belgia în marele patrimoniu european din care ei fac parte, dar în care trebuie să-şi recâştige un loc onorabil.

Din Consiliul de Administrație al Arthis fac parte 14 persoane, unele având funcții de conducere, altele în virtutea unui contract de muncă sau de colaborare, iar unele doar în calitatea de membru însărcinat cu organizarea şi coordonarea anumitor activități.

Datorită susținerii financiare a Serviciului Comunității Franceze şi a Comisiei Comunitare Franceze (Co.Co.F), Arthis a putut beneficia de un personal calificat, dar din păcate foarte puțin numeros, chiar insuficient.

Carmen-Leliana Drăghici-Hopârtean este unul din membrii fondatori ai formulei de început a asociației, din 1994 de la Lessines. Profesor de limba franceză şi română, a urmat cursuri de formare în negociere multiculturală (în 1996) şi cursuri de cooperare culturală în Europa (în 1997) organizate de Ministerul Culturii al Comunității Franceze. Are, de asemenea, şi o specializare în literatura belgiana francofonă, în urma unor cursuri organizate de Serviciul de Promovare a Literelor aparținând aceluiaşi minister. Experiența sa de mai mult de 10 ani în mediul multicultural se concretizează printr-un bun contact cu publicul şi printr-o bună organizare a diferitelor activități.

În acelaşi timp, Carmen Hopârtean (aşa cum este cunoscută de către public) este şi persoana care reprezintă Casa de Cultură belgo-română în diverse organisme externe precum :

Adunarea generală a Centrului Cultural „René Magritte” din Lessines (funcția de membru);

Consiliul cetățenilor de origine străină din Regiunea Bruxelles (funcția de consilier);

Biroul Consiliului Consultativ al Solidarității Internaționale din Regiunea Bruxelles (funcția de preşedinte);

Rețeaua cartierului Square des Blindés (funcția de coordonator).

În afară de personalul permanent, există şi un număr fluctuant de persoane care participă la procesul de organizare în mod benevol. Este cazul profesorilor ce predau cursuri de franceză, neerlandeză, de alfabetizare sau de română. În cadrul atelierelor creative pentru tineri, Arthis lucrează cu artişti profesionişti sau cu studenți de la Academia de arte frumoase care sunt adesea semi-benevoli.

În cadrul Ministerului de Cultură al Comunității Franceze, paralel cu activitatea de educație permanentă, Artis este susținută şi de Serviciul de Promovare a Literelor pentru o activitate literară regulată. Acțiuni literare realizate cu susținerea C.G.R.I. i-au adus asociației şi onoarea de a fi menționată în acordul semnat între România şi Comunitatea Franceză din Belgia, unde, relativ la contactele dintre cele doua țări, se precizează că „*ne bucurăm de activitatea Casei de Cultură belgo-române*”.

Faptul că sediul principal, cel din Bruxelles, se află într-un cartier cu o populație puternic metisată, sau chiar de origine străină, prezintă avantajul unei mari deschideri interculturale. Astfel, comunitatea română nu este obligată să trăiască izolată ci,



BDD-V2499 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:05 UTC)

dimpotrivă, poate participa la viața cosmopolită şi multiculturală a Belgiei în general, şi a capitalei, în special.

Activitățile Casei de Cultură belgo-române sunt astfel orientate pe trei domenii de activitate: social, socio-cultural, şi cultural propriu-zis, dar toate aceste activități sunt dezvoltate din perspectiva educației permanente şi a valorizării individuale.

***Domeniul social*** cuprinde în principal un serviciu de primire şi consiliere a emigranților nou veniți, care sunt ghidați, după caz, către instituții specializate problemelor lor. Tot domeniului social, îi putem afilia şi un serviciu de interpretariat şi traduceri contra cost, dar prețurile sunt mult mai accesibile decât ale oricărui alt birou de traduceri din Bruxelles, ceea ce le permite şi persoanelor din categoriile defavorizate să beneficieze de acest serviciu. Cele două persoane care se ocupă de acesta sunt traducători autorizați de Ministerul de Justiție belgian şi pot face şi legalizarea traducerilor realizate, la solicitarea celui interesat.

În regim gratuit, există un serviciu de mediere interculturală, precum şi de consultații juridice colective punctuale cu specialişti belgieni şi români. Emigranții români ce se confruntă zilnic cu o legislație pe care nu o cunosc, sunt extrem de interesați de aceste şedințe de informare ce vizează teme de interes general, cum ar fi dreptul de şedere în Belgia, echivalarea diplomelor, statutul de independent, obținerea permisului de muncă, obținerea naturalizării, regruparea familială etc. Aceste şedințe de informare se desfăşoară mai întâi sub forma unei prezentări a temei abordate (realizată de specialişti), urmată de întrebările participanților ce vizează situația punctuală a fiecăruia dintre ei. Când consultația este acordată de specialişti belgieni, o traducere simultană este asigurată de personalul Arthis.

***Domeniul socio-cultural*** se referă, printre altele, la cursurile de limbi străine (franceză, neerlandeză, engleză), pentru care prețul este foarte accesibil (40 euro / an şcolar), dar şi la un curs de limba română pentru oamenii de afaceri belgieni care au contacte dese cu România, pentru familiile mixte sau pentru oricine altcineva interesat de limba şi cultura română.

Tot în această categorie putem include şi cursurile de alfabetizare, care sunt gratuite şi vizează, pe de o parte, românii din Republica Moldova şi Ucraina care nu ştiu să scrie cu alfabet latin, iar pe de altă parte, persoanele din comunitatea rromă, în rândul cărora rata analfabetismului este destul de ridicată.

De asemenea, asociația pune la dispoziția publicului său interesat de examenul pentru permisul de conducere, CD-Rom-uri specifice pentru învățarea Codului Rutier.

Nu în ultimul rând, cum statutul de independent este atât de râvnit în ultimii ani, multe persoane au conştientizat necesitatea anumitor abilități în acest sens: astfel, pentru a satisface această nevoie, Arthis organizează cursuri de contabilitate primară pentru noii independenți.

În cel de-al treilea domeniu, cel ***cultural (artistic)***, putem încadra cea mai mare parte a activităților Arthis, cum ar fi diverse concerte, expoziții, conferințe, dezbateri, spectacole de teatru, reuniuni, proiecții de filme etc. Ele sunt, în general, activități cu un public mult mai numeros decât în celelalte domenii şi mult mai divers ca origine şi clasă socială.



**BDD-V2499 © 2007 Editura Alfa**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:05 UTC)**

Cum majoritatea activităților din această categorie sunt orientate spre cultura şi tradițiile româneşti, Arthis apelează în mod frecvent la colaborarea cu asociații şi instituții de prestigiu din România, cum ar fi Uniunea Artiştilor Plastici, Uniunea Scriitorilor, Uniunea Muzicologilor, Muzeul Literaturii Române din Bucureşti, Muzeul Țăranului Român din Bucureşti, Televiziunea Română, Arhivele Naționale de Film, precum şi primăriile şi consiliile diferitelor oraşe ce au jucat rol de intermediar în organizarea anumitor activități culturale. La acestea, trebuie să adăugăm desigur şi instituțiile româneşti din Belgia: Ambasada României la Bruxelles, Centrul Român de Informare din Bruxelles, Oficiul Român de Turism, Misiunea României pe lângă Uniunea Europeană sau Misiunea României pe lângă NATO.

Pentru aceste activități artistice, publicul este format în egală măsură din diaspora română, dar şi din belgieni sau persoane de alte naționalități interesate de cultura română.

Casa de Cultură belgo-română este singura asociație din Belgia care îşi propune să asigure o activitate completă în ceea ce priveşte cultura României. În urma cererii din partea diverselor asociații, centre culturale, persoane individuale, şcoli sau societăți, Arthis a pus la dispoziția publicului un mic *centru de documentare* ce oferă informații legate de România. Mai precis, din bunurile centrului de documentare fac parte expoziții (de fotografii, de icoane, de colaje, de costume, de tapițerii şi numeroase obiecte artizanale româneşti), anuare sau studii, instrumente pedagogice, materiale publicitare şi turistice despre România, muzică, filme şi materiale informative oficiale despre țara noastră.

De câțiva ani deja, în cadrul centrului de documentare, există şi o *bibliotecă* de dimensiuni destul de reduse, dar care are avantajul de a fi singura bibliotecă românească din Belgia. Începând cu luna iulie anul curent, sunt prevăzute mai multe lucrări de amenajare în vederea obținerii unei repartizări mai eficiente a spațiului dedicat bibliotecii şi sălilor de curs.

Fondul de cărți este realizat din donații din partea membrilor Arthis, dar din piese oferite de Ambasada României la Bruxelles, de Misiunile Româneşti din Belgia, de Departamentul Românilor de Pretutindeni din România, precum şi de Serviciul de Promovare a Literelor din cadrul Ministerului de Cultură al Comunității Franceze.

Cărțile sunt grupate pe diferite tematici, precum istorie, politică, religie, tehnică, copii, Literatură română, Traduceri, Literatură franceză, Literatură belgiană francofonă sau neerlandofonă. Această bibliotecă reprezintă deci un element important în cadrul serviciilor oferite publicului şi altor asociații.

Inventarul complet al cărților existente în acestă bibliotecă, precum şi fişierul informatic corespunzător sunt realizate cu ajutorul benevolilor de vârsta a treia şi al stagiarilor Arthis.

Biblioteca s-a dovedit utilă şi în realizarea unor activități literare exterioare asociației, cum este de exemplu „Ziua Literară de la Namur". Dar aceasta se dovedeşte de o şi mai mare utilitate în cadrul cursurilor de limbi străine. Persoanele înscrise la aceste cursuri pot utiliza acest serviciu pentru perfecționarea cunoştințelor lor.

În ceea ce priveşte presa scrisă, pentru numeroase activități, Arthis trimite comunicate de presă mai multor ziare selectionate, cum ar fi „La Libre Belgique" (cotidian național), „Le Soir" (*idem*), „Deze Week in Brussel", „Het Laatste Nieuws", „Le Vlan" (săptamânal gratuit de mică publicitate în toate domeniile). Prin metoda



BDD-V2499 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:05 UTC)

comunicatelor de presă, difuzarea informaţiei este gratuită, dar există dezavantajul de a nu şti cu precizie ce ziare vor accepta să publice un articol sau un anunţ despre evenimentele Arthis. La acestea, se adaugă revista „Agenda", un săptămânal de informaţie socio-culturală, ce prezintă principalele manifestari culturale ale oraşului, fie că este vorba de teatru, operă, concerte de muzică clasică, cinema, seri literare, evenimente mondene, spectacole şi concerte muzicale de diverse genuri. În această revistă apar cel mai des activităţi ale Arthis, ca urmare a comunicatelor de presă trimise.

Revista „Quoi de Neuf ?" reprezintă principalul element de legătură între asociaţie şi membrii săi. Ea apare lunar, în primele zile ale fiecărei luni, cu excepţia lunilor iulie şi august.

Articolele care apar în revistă prezintă, în cea mai mare parte, activităţile asociaţiei din luna respectivă. În plus, se pot regăsi în mod aproape permanent poemele inedite ale lui Juliette Aderca. Informaţiile utile pentru public se găsesc pe ultima pagină a revistei, la rubrica „Si cela vous intéresse" (Dacă aceasta vă interesează). Informaţiile de natură juridică din revistă sunt oferite de către avocaţii Elena Popa Tudoran, Bianca Busuioc şi Ruxandra Cana. Ca urmare a multiplicării numărului de activităţi, dar şi a numărului membrilor, „Quoi de Neuf?" a crescut în volum. Revista are un tiraj de aproape 1000 de exemplare, cu o medie de 20 de pagini care se adresează la aproximativ 5000 de cititori.

Casa culturală belgo-română Arthis, prin activitatea pe care o întreprinde, prin acţiunile demarate, poate fi considerată a fi cea mai importantă şi prolifică asociaţie culturală care promovează România în capitala Europei.

## L'Association culturelle belgo-roumaine Arthis de Bruxelles. Historique et activité

La Maison Culturelle Belgo-Roumaine se propose de diriger ses valeurs socio-culturelles et artistiques vers une meuilleure intégration et valorisation des roumains de Belgique dans le grand patrimoine européen dont ils font partie, mais dans lequel ils doivent regagner une place honorable.

*Universitatea din Craiova*
*România*



**BDD-V2499 © 2007 Editura Alfa**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:05 UTC)**

BDD-V2499 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:05 UTC)